

פתרונות לחוברת "בנתיבי ירושלים" לכתה ו'

הוא המקום הקדוש במקדש; ה. קדוש נוצרי הוא אדם שהתנתק מחיי העולם; ו. הספר הקדוש לנוצרים הוא הברית החדשה; ז. ע"פ האסלאם בכל דור יש 400 קדושים; ח. 'זיארה' היא עלייה לרגל לקבר קדוש; ט. מוחמד נקבר בעיר מדינה

ערים קדושות בעולם

כל תלמיד ימלא את הטבלה על פי בחירתו

קדושת ירושלים ביהדות

מרכז העולם

המעגלים מבחוץ פנימה: העולם, ארץ ישראל, ירושלים, בית המקדש, ההיכל, הארון + אבן השתייה

חלום יעקב

1. הסולם נמתח בין שמים וארץ
2. מלאכים השתמשו בסולם לעלות ולרדת בו
3. ארץ: "הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָתָּה שָׁכַב עָלֶיהָ לָךְ אֶתְנַנָּה וְלִזְרַעֲךָ", צאצאים: "וְהָיָה זֶרְעֲךָ כְּעֵפֶר הָאָרֶץ וּפְרָצְתָּ יָמָּה וְקִדְמָה וְצָפֹנָה וְנִגְבָּה", השפעה חיובית על העולם: "וְנִבְרְכוּ בְךָ כָּל מְשֻׁפָּחַת הָאֲדָמָה וּבְזִרְעֲךָ", שמירת האל: "וְהָיָה אֲנֹכִי עִמָּךְ וְשָׁמַרְתִּיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ וְהִשְׁבַּתִּיךָ אֶל הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ"
4. יעקב התעורר בבהלה משנתו כאשר הבין שמדובר במקום קדוש
5. יעקב כינה את המקום "בית אלוהים" ו"שער השמים"

חלום יעקב - המשך

1. ירושלים מחברת בין שמים וארץ.
2. השמות שקיבלה מיעקב מעידים על היותה נקודת חיבור בין שמים לארץ ובה האל שוכן.
3. הנמצא בירושלים יבורך בנחלה, המשכיות, השפעה חיובית על העולם והגנה מאת האל

שיר המעלות

- א. מחבר המזמור הוזמן ללכת אל בית ה'
- ב. הדבר שימח אותו
- ג. למה? - תשובה אישית של כל תלמיד

איך יהיה עם ישראל קדוש?

הציווי	הפסוק
אל תעבדו עבודה זרה	אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם
אל תגנבו	לא תעשק את רעך ולא תגזל לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר
כבדו את הנכים	לא תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשל
אהבו אלה את אלה	לא תשנא את אחיך בלבבך / ואהבת רעך כמוך
אל תשחיתו את גופכם בשריטות וקעקועים	ושרט לגפש לא תתנו בבשרכם וכתבת קעקע לא תתנו בכם
שמרו את השבת	את שבתתי תשמרו
כבדו את המבגרים	מפני שיבה תקום והדרת פני זקן

1. ה"סיסמא" שחוזרת על עצמה היא "אני ה' אלוהיכם" או רק "אני ה'".
2. ייתכן שהיא באה להדגיש כי התנהגות ראויה כמצווה היא הדרך להידמות לה' ולהתקדש כמוהו.
3. הציוויים, שהם ברובם חברתיים ומוסריים, מלמדים כי המושג "להיות קדוש" ביהדות אינו להתנתק ולהתבדל מהעולם (כפי שמקובל לעתים לתפוס את המושג "קדוש"), אלא לנהוג בדברים הפשוטים והיומיומיים במוסריות גבוהה, בניגוד אולי למקובל ולמצופה מהאדם הפשוט.

שמעון קטיליטס

1. שמעון קטיליטס חי לפני כ-1,600 שנה בטורקיה
2. הוא נקרא בשם זה ("על העמוד" ביוונית) מפני שחי 37 שנים על עמוד בגובה 13 מטרים ומשם הטיף למאמינים
3. הוא לא יכול היה להיחשב לקדוש גם אצל היהודים מפני שקדושה ביהדות היא השתפרות במסגרת חיי היום-יום ולא מחוצה להם

סיכום (מהו קודש)

- א. 'קדוש' ביהדות היא דבר נעלה ומובדל מסביבתו;
- ב. 'להתקדש' ביהדות זה להשתפר כל הזמן; ג. 'גניזה' היא מתקן הטמנת כתבי קודש; ד. 'קודש הקודשים'

- ד. "עיר שחברה לה יחדיו" - כל הנמצאים בה חברים זה לזה
- ה. השבטים עלו לירושלים להודות לה'
- ו. על כסאות המשפט ישבה משפחת דוד
- ז. "שאלו שלום ירושלים" - 1. בין האנשים, 2. בחומת העיר (כלומר שלום עם אויבים); 3. בארמונות העיר (כלומר בין שליטי העיר)
- ח. אם ירושלים תהיה בטוב ובשלום, ירוויחו מזה כולם: האחים, החברים ובית ה'

מדוע חרבה ירושלים

1. המשותף לשלוש העברות שבגללן חרב בית המקדש הראשון הוא שכולן "ייהרג ובל יעבור", כלומר עברות חמורות שמוטב לאדם למות ולא לחטוא בהן
2. המסר של המדרש הוא ששקולה שנאת חינום כנגד שלוש העברות החמורות ביותר בעולם

כיוון התפילה

1. "מְכַוְּנִין אֶת לִבָּם" - מלמד שהכי חשוב להתכוון בשעת התפילה, לא משנה לאיזה כיוון פוזי
2. חשיבות התפילה למקום אחד - **דעה אישית של כל תלמיד**
3. אתיופיה: צפון; אפגניסטן: דרום-מערב; טורקיה: דרום-מזרח; ניו יורק: מזרח; תימן: צפון; מרוקו: צפון-מזרח

ירושלים באחרית הימים

1. מי ינהר אל בית ה' - ? **גוים**; 2. במה יתקעו ביום ההוא - ? **שופר**; 3. היכן בין ההרים יעמוד הר ה' - ? **ראש**; 4. מאיזו ארץ חזרו הנדחים - ? **מצרים**; 5. הר ה' נקרא על שם אלהי **יעקב**; 6. מאיפה תצא תורה - ? **ציון**; 7. היכן ישתחוו לה' - ? **הר הקדש**; 8. מהיכן יבוא דבר ה' - ? **ירושלים**; 9. מי היה בארץ אשור - ? **האבדים**
- המילה הנוספת: **מקדש**

על נהרות בבל

1. תלינו את כלי הנגינה שלנו בגלות על עצי ערבה
2. מפני שלא יכולנו לשיר משירי ציון על אדמת נכר
3. המחבר נשבע לירושלים שאם ישכח אותה - תאבד יד ימינו, ואם לא יזכיר אותה ביום שמחתו - תדבק

4. לשונו לחך שלו
5. החלק המתואר בלוח הקרמיקה הוא "על ערבים בתוכה תלינו כינורותינו"
6. תחת החופה שוברים כוס לזכר חורבן ירושלים

לעולם יגור אדם בירושלים

1. שלוש אפשרויות המגורים, על פי סדר עדיפויות, העומדות בפני האדם הן: 1. לגור בירושלים, 2. לגור בארץ ישראל ולהתגעגע לירושלים, 3. לגור בחו"ל ולהשתוקק לירושלים והיהודים בארץ ישראל יתפללו עליו שיזכה לעלות לירושלים
2. שתי אפשרויות היחס כלפי ירושלים העומדות בפני אדם מעם ישראל הן לשבת בירושלים או להתגעגע אליה
3. המשורר לא עוסק במצב בו אדם לא רוצה לגור בירושלים כי לשיטתו אין אפשרות כזאת
4. בהוראה "לעולם יגור אדם בירושלים" נראה שהמשורר מתכוון ליהודים דווקא, אבל אולי לא שכן בהמשך הוא משתמש במושג "אדם מישראל", שבו לא השתמש קודם
5. באמרה המפורסמת אותה מצטט המשורר נאמר "עשרה קבין של יופי ירדו לעולם" ולא של געגועים. נראה שהמשורר התכוון להדגיש בכך את הכיסופים העצומים שיהודים חשים כלפי ירושלים

קדושת הר הבית והכותל המערבי

המשפטים הנכונים הם: 2, 3, 6, 7, 8 המושג שהתקבל הוא: הר הבית

סיכום קדושת ירושלים ביהדות

- א. 'אבן השתייה' נקראת כך כי היא התשתית לעולם;
- ב. על הר המוריה עקד אברהם את יצחק; ג. בית המקדש הראשון נבנה על ידי שלמה המלך; ד. בית המקדש השני חרב בגלל שנאת חינום; ה. אַעֲלָה אֶת יְרוּשָׁלַם... 'על ראש שמחתי'; ו. ירושלים נטלה 9 קבים של געגועים; ז. המקום הכי קדוש ליהודים הר הבית; ח. מי לא זז מהכותל? - השכינה; ט. קבר דוד המלך שוכן בהר ציון

קדושת ירושלים בנצרות

ישו- קורבן ומשיח

1. ישו חשב שעתידה של ירושלים יהיה מר והיא תיחרב בשל מעשיהם הנפשעים של תושביה, כוהניה וחכמיה
2. החכמים חששו שישו הוא נביא שקר החושב שהוא המנהיג האמיתי שכן הוא העז לצאת בגלוי נגדם. הרומאים חששו שהוא יתסיס את היהודים נגד שלטונם וכריז על עצמו כמלך
3. על פי התאולוגיה הנוצרית, ישו לא ניסה להינצל מהצליבה כדי שבמותו יעניק כפרה לעולם

חדר הסעודה האחרונה

- א. דוד המלך נולד וחי בבית לחם; ב. גם ישו נולד שם

התחנות בדרך הייסורים

1. ההרשעה; 2. ההלקאה וכפיית הצלב; 3. הנפילה הראשונה; 4. הפגישה עם מרים האם; 5. שמעון מקירנה עוזר לישו לשאת את הצלב; 6. ורוניקה מנגבת את פניו של ישו; 7. שער המשפט והנפילה השנייה; 8. ישו מדבר אל בנות ירושלים; 9. הנפילה השלישית; 10. חלוקת הבגדים; 11. המסמור לצלב; 12. הצליבה; 13. ההורדה מהצלב ומרים האם הדואבת; 14. הקבר והתחייה

מפת מידבא

1. כנסיית הקבר לא שוכנת במרכז העיר העתיקה
2. במפה יש 14 כנסיות
3. בתי כנסת או מבנים יהודיים לא מופיעים במפה כי היא נועדה להראות את ירושלים הנוצרית ולא את ירושלים היהודית. בנוסף, בתקופה הביזנטית לא הורשו יהודים להיכנס כלל לירושלים ובוודאי לא לבנות בה בתי כנסת
4. הרחבה הגדולה הקיימת עד ימינו בעיר העתיקה לא מופיעה במפה היא הר הבית
5. מאותה סיבה - רצון להעלים את העבר היהודי של ירושלים
6. כנסיית הקבר מופיעה במרכז העיר למרות שזה לא נכון כדי להדגיש את חשיבותה

איסור כניסת יהודים לירושלים

1. הנוצרים לא הרשו ליהודים להיכנס לירושלים כי הם האשימו אותם בצליבתו של ישו
2. הם הסכימו בכל זאת בתשעה באב כדי להשפיל את היהודים ובגלל שהיום הזה מסמל את התגשמות נבואתו של ישו שירושלים תיחרב
3. הירונימוס כתב שהיהודים "אינם ראויים לרחמים" מפני שהעונש מגיע להם על הפגיעה שפגעו בישו

סיכום קדושת ירושלים בנצרות

- א. מרכז העולם ע"פ הנצרות בכנסיית הקבר; ב. ישו נקרא 'נוצרי' כי הוא נולד בנצרת; ג. מי צלב את ישו? - הרומאים; ד. הקשר בין ישו ודוד המלך הוא שישו צאצא של דוד; ה. שמעון מקירנה עזר לישו לשאת את הצלב; ו. במפת מידבא רואים את ירושלים הנוצרית; ז. בתשעה באב הורשו היהודים להיכנס לירושלים; ח. ממלכת הצלבנים נקראה 'ממלכת ירושלים'; ט. הבריטים היו הנוצרים האחרונים ששלטו בי-ם

הנשים בקריפטה של כנסיית דורמיציון

1. חוה; 2. יהודית; 3. רות; 4. מרים; 5. אסתר; 6. יעל

קדושת ירושלים באסלאם

כיוון התפילה לירושלים

- לדעת החוקרים זנח מוחמד את ירושלים ככיוון התפילה, והעדיף את מכה כי 1. הוא לא ניסה עוד למצוא חן בעיני היהודים; 2. כי מכה נוקתה אז מכל עבודת אלילים

שאלה למחשבה

תשובה אישית של כל תלמיד

המסע הלילי והעלייה השמימה

1. אֶלְבֶּרַאק מזכירה את בהמתו של המשיח היהודי בכך ששניהם סוסים. הדבר מעיד אולי שמסורת האסלאם הושפעה מהמסורת היהודית
2. האיסור המוסלמי הידוע המרומז במבחן שערך המלאך גבריאל למוחמד הוא איסור שתיית אלכוהול
3. במסעו הלילי פגש מוחמד את אדם הראשון, ישו,

